

Source packet for Yom Iyun with guided questions

The Shabbos Goy':

The Concept and the Halachah

- 1) Why is אמירה לעכו"ם assur? See pages 1-3, in designated Rashi and Rambam, and page 8
- 2) Is אמירה required to be assur? See page 4 and 5, in the Mishnah
- 3) See תוספות page 4 ואם ד"ה to answer the contradiction
- 4) תוספות introduces an איסור הנאה from actions of the non-Jew even without being asked (pg. 4)
- 5) תוספות introduces a difference between types of הנאה (pg.4)
- 6) Does the non-Jew's intention play a role? See page 5 in the Gemara, and page 6
- 7) Is this an איסור מדאורייתא or מדרבנן? See page 9
- 8) Does the איסור apply to halachos other than Shabbos, Yom Tov and Chol Hamoed? See page 7
- 9) Apply the reasons from pages 1-3 to rest of the questions

(א) נפתח ס"ג ג. וי"א.
(ב) נפתח ס"ג מ"א.
(ג) לעיל דף י"ז.
(ד) סנהדרין דף ע"ב.
(ה) יבמות דף ק"ג.
(ו) עמוד ב.

הגהות הב"ה

(א) גמ' שנאמר לכן כה
אמר: (ב) רש"י ד"ה
דבני וכו' דבני
פומבדיתא: (ג) ד"ה
אונן וכו' לכו בו פאמרי:
(ד) ד"ה וכו' שפמי
וכו' ימות שיעשוב
בתשובה:
פרה כד
(ה) במשנה מי שהספיד
לו בדרך: (ו) רש"י ד"ה
מי שהספיד לו ימות:

גליון הש"ס

גמרא בני ג' י"א
אמרי עשה דברים
אפסי מכתך. מסמ
שמונת ס"ג ה"ו: [מכ"ה]
גמרא שובה וקפן
"שבורה" ע' וימא דף מג
ע"ה נמוס ד"ה מא'
ולקחו וכו':

תורה אור השלם

(א) ואונן השמענה
דבר מאחריו לאמר זה
הדרך לכו בו פי
תאמינו וכו' תפיקאילו:
(ישעיה ל"א)
(ב) גם נקבה יראו
והחתימה בדרך ונאין
השקר והתחלה התב
והפר האבינה פי הך
האדם אל בית. עולמו
וקביו בשוק הספרים:
(הפלה י"ג)
(ג) ככל עת יהיו בנדיך
לכנים ושמך על ראשך
אל תחסי: והלה ב"ה
(ד) לכן בה אומר ארץ
אלהים הנה עבדי
יאכלו ויאחזקו ויעבדו
הנה עבדי ישארו ואתם
תצאו הנה עבדי
ישארו ואתם תבשו:
(ישעיה ס"ה)
(ה) הנה עבדי ירבו מכות
לב ואתם תצטקו
מקאב לב וישבר רוח
תפיללו: וישעיה ס"ה י"ז

הגהות וצינונים

(א) ב"א ש"א וכן לקמן
(גליון) וכו' ברוך:
(ב) ציל רבותיו וכ"א
ברוך ה' וראשיו [גליון]:
(ג) כתיב פתאום:
(ד) ביבמות איתא
אצטור: [גליון]:
(ה) נדביל מחמפו לידו
ולא מחמפו [כתיב]:
(ו) ברין ורש"י שברין
אם יאמרו: [ו] יראה
דכאן סידר ומה"ד יתיר
ברוך לבנים: [ח] אלו
ציצית (רש"י שבע"ט)
ש"פ"ב הגדן (ברכ"ש):
(ט) ציל ציעול (כ"ה)
בחוקת הבתים, דבש
(סתר):

שואל פרק שלשה ועשרים שבת

קנ"ג

אם בן עו"ב הוא. שאם כשר היה הכל זוכין עליו ומורידין דמעות ומספרים בשמו: אחרים בהספידא דהתם קאימוא. בשעת מימתי המאמץ בהספד שלי שיתחממו ויכמרו רחמי העומדים ויבנו: דהתם קאימוא. בשעת הספד ואשמע איך מתחמם אלמא אלתרין לרצ לאהוריה האספדא וכיון דרצ גברא רצה וכן העולם הגא למה ליה לאהוריה הא אמר מהספידו ניכר: הא דמחמין ליה. להספידא ואחיס כו' לעולם חמומי בני שאין בני אדם נכמרים כל כך על וקן ומיחו לאדם חסיד כי מחממו בהספידא ממממי וזכו כולוה ולמי שאינו חסיד כל כך מחממו ליה ולא מחממו: רפנו ליה בודהו פומבדיתאי. משוס דמוכח להו במילי דשמיא (ג) ובני פומבדיתאי רמאין הן כדלמריין בשמיטת חולין (חולין קס). פומבדיתאי לויך שני אושפין: ואונן תשמענה דבר מאחריו לאמר זה הדרך לכו (א) ב"ה. מאחרי מטתך כשתמות תשמע כשילמרו: זה הדרך שהלך זה זה לכו זה מונעם שהוא פן העו"ב: נוחה הימנו. דעתם נוחה עליהם ממה שזומעין עליו ורואין עו: עשה דברים. שילמרו לפני מטתך בהספדך: פאחר משתך. היא היא אלא שגליל היו הספדין לפני המטה ופיהודה לאחר המטה: וכו"ש. שפמי שאינו יודע איזה יום ימות (ד) ועונה משונה יום אחד לפני מימתו ממלא כל ימיו בתשובה: יהיו: בגודך לבנים. נשמתך טורה ונקיה: כלום חסר בית המלך. נמיהה הכל מוכן ושמא יעשהו לנא פתאום ולאו אריכין ליכנס לסעודה מקושטין: כלום יש סעודה בלא טורה. עדיין יטרכו לטרוח לזרכי סעודה של בית המלך ויש לנו שהות הרבה להתקטט: יעמדו ויראו. ואף לעו"ב לניקיס וישצים ואוכלים ורשעים עומדים ורואין: ר"מ אומר. אין עומדין ורואין שא"כ אף הם היו נראים מן הקרוואים ולשמש שני דרך המערומים עומדים ואין כאן נושה: זה ציצית. שמונח בגד: אלו תפילין. שהם שם משמך טוב דכתיב וראו כל עמי הארץ כי שם וגו' ומלא ר"א הגדול אומר לנו תפילין שצראש (ברכות דף י"א):

ונשמתו עולה ושוב אינה יורדת אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת^א משמיה דרב אב לאו איני והאמר ליה רב רב שמואל בר שילת^ב אחרים בהספידא דהתם קאימוא לא קשיא הא דמחמו ליה ואחרים הא דמחמו ליה ולא אחרים א"ל אב"י לרבה כגון מר דסנו ליה כולוה פומבדיתאי מאן אחרים הספידא א"ל מיסתיא את ורבה בר רב הונן בעא מניה רבי אלעזר מרב איהו בן העוה"ב א"ל^א ואונן תשמענה דבר מאחריו לאמר זה הדרך לכו בו כי תאמינו וכי תשמאלו ר' חנינא אמר כל שדעת רבותינו^ב נוחה הימנו^ג וסבבו בשוק הסופדים^ד בני גלילא אמרי עשה דברים לעשה דברים לאחר משתך ולא פליגי^ה מר כי אתריה ומר כי אתריה תנן התם רבי אלעזר אומר^ו *שוב יום אחד לפני מיתתך שאלו תלמידיו את ר"א וכי אדם יודע איהו יום ימות אמר להו וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה ואף שלמה אמר בחכמתו^ז בכל עת יהיו בגודך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר א"ר יוחנן בן זכאי משל למלך שזימן את עבדיו לסעודה ולא קבע להם זמן פיקחין שבהן קישטו את עצמם וישבו על פתח בית המלך אמרו כלום חסר לבית המלך טיפשין שבהן הלכו למלאכתן אמרו כלום יש סעודה בלא טורה בפתאום^ח ביקש המלך את עבדיו פיקחין שבהן נכנסו לפניו כשהן מקושטין והטיפשיים נכנסו לפניו כשהן מלוכלכין שמה המלך לקראת פיקחים וכעם לקראת טיפשיים אמר הללו שקישטו את עצמן לסעודה ישבו ויאכלו וישתו הללו שלא קישטו עצמן לסעודה יעמדו ויראו חתנו של ר"מ משום ר"מ אמר אף הן נראין כמשמשין אלא אלו ואלו יושבין הללו אוכלין והללו רעבין הללו שותין והללו צמאים שנאמר (ו) כה אמר ה' הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו הנה עבדי ישתו ואתם תצמאו^ט הנה עבדי ירונו משוב לב ואתם תצטקו מכאב לב ד"א בכל עת יהיו בגודך לבנים אלו ציצית ושמן על ראשך אל יחסר אלו תפילין:
הדרן עלך שואל

ונשמתו עולה ושוב אינה יורדת אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת^א משמיה דרב אב לאו איני והאמר ליה רב רב שמואל בר שילת^ב אחרים בהספידא דהתם קאימוא לא קשיא הא דמחמו ליה ואחרים הא דמחמו ליה ולא אחרים א"ל אב"י לרבה כגון מר דסנו ליה כולוה פומבדיתאי מאן אחרים הספידא א"ל מיסתיא את ורבה בר רב הונן בעא מניה רבי אלעזר מרב איהו בן העוה"ב א"ל^א ואונן תשמענה דבר מאחריו לאמר זה הדרך לכו בו כי תאמינו וכי תשמאלו ר' חנינא אמר כל שדעת רבותינו^ב נוחה הימנו^ג וסבבו בשוק הסופדים^ד בני גלילא אמרי עשה דברים לעשה דברים לאחר משתך ולא פליגי^ה מר כי אתריה ומר כי אתריה תנן התם רבי אלעזר אומר^ו *שוב יום אחד לפני מיתתך שאלו תלמידיו את ר"א וכי אדם יודע איהו יום ימות אמר להו וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה ואף שלמה אמר בחכמתו^ז בכל עת יהיו בגודך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר א"ר יוחנן בן זכאי משל למלך שזימן את עבדיו לסעודה ולא קבע להם זמן פיקחין שבהן קישטו את עצמם וישבו על פתח בית המלך אמרו כלום חסר לבית המלך טיפשין שבהן הלכו למלאכתן אמרו כלום יש סעודה בלא טורה בפתאום^ח ביקש המלך את עבדיו פיקחין שבהן נכנסו לפניו כשהן מקושטין והטיפשיים נכנסו לפניו כשהן מלוכלכין שמה המלך לקראת פיקחים וכעם לקראת טיפשיים אמר הללו שקישטו את עצמן לסעודה ישבו ויאכלו וישתו הללו שלא קישטו עצמן לסעודה יעמדו ויראו חתנו של ר"מ משום ר"מ אמר אף הן נראין כמשמשין אלא אלו ואלו יושבין הללו אוכלין והללו רעבין הללו שותין והללו צמאים שנאמר (ו) כה אמר ה' הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו הנה עבדי ישתו ואתם תצמאו^ט הנה עבדי ירונו משוב לב ואתם תצטקו מכאב לב ד"א בכל עת יהיו בגודך לבנים אלו ציצית ושמן על ראשך אל יחסר אלו תפילין:
הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

מי שהחשיך בו חרש שוטה וקפן. אע"ג דלמחר לעיל צפרק כל כתבי (דף קכ"א) גצי קטן שצא לכטת דקטן העושה לדעת זכאי אסור מיהו הכא לא מיירי כגון דעבד הקטן עקירה והטתה אלא כדלמריין לקמן^א גצי חמור כשהיא מהלכת מנימו עליה וכשהיא עומדת נוטלו הימנה. מ"ר:
הדרן עלך שואל

רבינו חננאל

איהו בן עולם הבא כל שדעת רבותיו נוחה הימנו כן שפמעה דא מלקא:
הדרן עלך שואל אדם פרק כו מי שהחשיך בדרך נוחן כיסו לנכרי וכו'. ואר"י למתניתין דאין ממעדי עצמו על ממנו והחירו לו לתת כיסו לנכרי כשכיל שלא ישיאו נכרי בעצמו. ובא רבא ודקדק ואמר דוקא כיסו אבל מציאה דלא אהא לידה אל החירו לו לתת לנכרי ובמציאה יאחא לידה לישטנו בתרא עלתה בחיקו וכל תיקו דאיסורא לחומרא והלכתה כרבה דאוקא (לידה) [למתי] בכיסו ממש אין עמו נכרי מנחירו על חמור. דייקין מניה בעת שמפיקין ביחד נכרי וחמור לנכרי יהיב ליה מפני שאינו מצווה על שביחתו של נכרי ולכן לא החירו לו לתת כיסו על החמור שהוא מצווה על שביחתו אלא אם אין שם נכרי אלא חמור וישראל חרש או שוטה או קטן אינו נוחן לתת לאחר מזה אלא נוחן כיסו על החמור ולעולם לגרוע שבזון נוחן כגון חרש ושוטה ושוטה נוחן שוטה וקטן לשוטה נוחן והשוטה גרע בני אדם שאין הפרש בין אדם לכהנה אלא הרעע והחמורה זה כיון שאין לו דעת ככהנה חסוב: לזמן שאין עמו נכרי ולא חמור אלא חרש וקטן לאיזה מהן יתן כיסו יש מהן שאומר לחרש יש מהן שאומר לקטן ואם עשה כאחד מהן עשה ואם אין עמו נכרי ולא חמור ולא חרש ולא שוטה ולא קטן. א"ר יצחק יש שדן לחתיר לזהבאו במקום הראוי לשמירה והוא הבאחו פחות פחות מר' אמור

הדרן עלך שואל

מי שהחשיך בו חרש שוטה וקפן. אע"ג דלמחר לעיל צפרק כל כתבי (דף קכ"א) גצי קטן שצא לכטת דקטן העושה לדעת זכאי אסור מיהו הכא לא מיירי כגון דעבד הקטן עקירה והטתה אלא כדלמריין לקמן^א גצי חמור כשהיא מהלכת מנימו עליה וכשהיא עומדת נוטלו הימנה. מ"ר:
הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

הדרן עלך שואל

(א) המומת מרק ט משה (ב) קדושן כד. (ו"ט) (ג) סוטה מה. יומא ט. (ד) מוספא דקטוב פיק (ה) ד' שנת קי. (ו) ו"ט (ז) ספרי ט. קבא (ח) דברים יב י"ה (ט) דברים כ"ו (י) סוטה (יא) ע"ל נג. (כ) דברים כב כה. (ל) ע"י ספחים (מ) ספיה דביטין (נ) ע"י שבת ט"ו (ס) ונכנסה אמר סימן קק.

הנהגות הב"ח

(א) גמ' ר"מ דאמר (ב) מעשה שני ממונ: (ג) שם ולי' יהודה הא כ"ל וזאת ו' נמקס:

גילוי הש"ס

רש"י ר"ה בית פאני. הדקא היבון. ע"י סטדלרין י"ד ע"ב נרש"י ד"ה פת פלגי נמוח עמ ע"ב ד"ה חן לחומת: תוס' ד"ה אב"י וכו' ונזרו אבו שבת. ע"י כ"ה דף כ' ע"ב תוס' ד"ה שתי ועין ג"מ רש"י הלכות כלאס:

לעזי רש"י

שונג"א. פירוש היקף החפון (של ירושלמי) (רש"י סוטה דף מה ע"א ד"ה לון פלגי ועין נרש"י פסקים דף קמ ע"ב ד"ה פת פלגי נמוח דף פג ע"א ד"ה פלגי דף פג ע"ב ד"ה חן לחומת). רש"י. פירוש ללאסל (עין נרש"י סטדלרין דף פ"ג ע"א ד"ה חן לחומת נרש"י יעשה מ, א ועון ערן (מ"ז).

הנהגות וצינונים

(א) בראשונים ובכתיב נוסף פסוק: (ב) צ"ל דתנן (בא"מ). תרומות פ"א מש"ב (ג) צ"ל הבישוא (דפ"ט): (ד) חובת יומיקר יוש"ר אינם מהגמ' אלא הם ביאור התוס' על הגמ': ע"י תוס' טובה לה ע"א סו"ה"ל לפי שלא כ"ב: (ו) עין רבי דוד שמה שחוקר חובת "לא" הוא לכאורה רש"י: (ז) צ"ל ופס"י (ח) כ"ה ופס"י: (ט) גרסת מרדכי"ל דבשבת (גליון):

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא ז.

והדרשות. לישת שגלן בתרומה ומעשר כגון שהקדמו בשגלן: אין עובר. בלא תחסום: המרכסות. משום דגמר מלאכתו למעשר משעת לישת: תרומה ומעשר. דתסם לישת לאו בתרומה ומעשר נשמע קרל דלון תרומה ומעשר קסם אלל מן הכתיוב ואלין כדכתיב (מגדל י"ח) כדגן מן הגורן:

פסני מראית העין. שלל יאמרו עליו שהוה מוסק: ב"ל. מלל אגרוף: בטרסקלין שבפיה. שק או טרסקל מולין גזארה והמאלל נמוח ואוכלת: נכרי הדש בפרתי של ישראל. אינן עובדים העגלים שאמרו לו חסום פרמי דעוס זה טעמה שלן אין עליהם צעמתי לא תחסום: גידולי תרומה. שזרעה וגדלה הגידולין תרומה מדרבנן וזה אמר משמנה עשר דבר שרבו צימ שמאי על צימ הלל בליאוח שנת (דף ט"ו) וכיון ללאו תרומה מדלוריתתא היא קרינא צימ דייס קמחא: בשלמא גידולי תרומה תרומה. מדרבנן ואלטרין לאשמעינן לעובר: גידולי מ"ב. טעמה שזמנא נכרי זרעה צטיבלה הרי הוא כשאר מולין ואוכל הימנה ערלי עד צימנח לכוין דורעו כלה צטיל ליה אסוריה ובתרומה הוא דגזור כדמפרש חסם גזרה משום תרומה טעויה צד ישראל שמה זרענה להפטר שלא ימנה לכסן אי נמי משום תרומה טעמה צד כסן דלמא משהי לה לזרעה ואמי זה לדי תקלה: פ"זתא דר' מאיר ור' יהודה. עקדוין (דף ט"ז): פמון גבוה. ולא קרינא צימ שזרעה וגבי תרומה מייחמקט שזרעה פרה של ישראל שאסור להאלינה תרומה ואפילו חס דש זה כסן דמניא^א כסן ששכר פרה מישאלל לע"פ שמוזמיה עליו לא יאכלנה כרשיני תרומה: היכי דמי. דליהו מעשר קודם לישת: כגון שהקדמו. וקרא שם עליו בשגלן: ונ"ד. כיון דשם מעשר עליו לר' יהודה נהי נמי דממונ הדיוט הוא: הא בני חומה. שאסור לאלול חון לחומת ירושלמי והיכי אחי לאו דלל תחסום דמי לאו דלל מוכל לאלול בשגלן: בית פאני. היקף חפון של ירושלמי שחסיפו עליו קרי צימ פלגי ונראה לי שהוא לשון כפשה"ל של עיר שונג"א צלע"ו כדאמרין פרק קמח (דף ט"ו) זה קנה חמור וצמ פניה: כאן במעשר דמאי. ללימיה אלל מדרבנן הלוקח מעם הארץ שחייט להפריש מעשר שני על הספק ולהעלותו לירושלים: אף הוא. יומן כסן גדול כנס' סוטה (דף מה): בישל את הוידוי. של מעשר ואפילו של תמריס שאין לומר צעמתי הקדש מן הבית וגם נחמיו לנ"י לפי שלא היו נותנים מעשר ראשון לנ"י כהלכות^ב דרממנא אמר לליים וקנסיהו עורא וזהו לחמו לכהניס^ג: גזור על הדמאי. בלוקח מעם הארץ שפריש הכל מספק מפני שהטעם עון מיתה חון מן התרומה שלא גור להפרישה ולא

הדרשות במעשר ובתרומה אינו עובר משום לא תחסום פ' קבוקטרס דתסם לישת לאו הוי תרומה ומעשר שאין רגילות להיות תרומה ומעשר אלל אחר מירוח תימה דל"כ אפילו חן מולין ממוקנים לא יעצור דלון רגילות להיות ממוקנים קודם מירוח ונראה דעמעמא משום דכתיב

לדשו דמשמע הראוי לו ומעשר ממון גביה הוא ותרומה נמי לשאלל אסור ליומן לפני בהממו ואפילו כהן דוקא כרשינין שהוא מאלל בהמה מותר להאכיל ולא חפון משום הפקד תרומה וכן דרש גדליה צמעייה (דף ט"ו) ושם ד"ה מ"א) מדשו צד הא דתנן וכן פרה לא חאלל כרשיני הקדש: גידולי מעשר חו"ל. דלא שייך למיגור שמה יסבה צדו

ויצטר עטומה דלמה יסבה כיון שיכול לפדותו ואפילו לקוח כנסף מעשר שטעמא דלתי פדה לרבי יהודה^א לא גזרו על גידולין דליהו מעשר כיון דעיקר מעשר יש לו פדיון: כאן במעשר ראשון דמיקרי דישו^ב כאן במעשר שני. דאפילו לר' יהודה אינו עובר חון לחומה כדפרין בשמון וזה בני חומה ותימה והלא אי לאו רבנן^ג היה אוכל פועל משל הקדש כי היכי דשרי משל תצירו ולא הוי גזר וה"ל אית לן למימר דשרי חון לחומה דהא לרבי יהודה ממונו חון לחומה כדמשמע האשה אפילו חון לחומה כדמשמע כקדושין^ד (דף ע"ב): וי"ל דאפילו הכי (לא^ה) קרינן צימ לישו שלו ולא של רבן דה"ל אמרינן כנסוף פרק חלק (פסחים דף ק"א): דלכלוי לעלמא לא מיקרי שללה גבי עיר הנדחת ופטורה מן הגזירה דלא מיקרי ערסותיכס^ו:

והיכי דמי שהקדמו בשב"ל. תימה דמאי אלטרין לפרושי הכא היכי דמי דעד השתא נמי הוי מיייר דהא גדולי מעשר כלל: אמר ד"דו תניתיה רבי שמעון בן יוחאי אומר. ורבנן לא פליגי עליה נחמי דמפרש טעמא משום דמעלי לה: חסום פרתי ודוש בה. פירוש וזוהו שטעמא דמריח נחמיה לנכרי דתבטאח נכרי פשיטא דשרי כיון שאין ישראל נשכר בתקניה אלל אדריה מפסדי כמו שפשיטא שמומר לומר לנכרי אכול נבלה ונחמי טעמא נמי מותר לומר לנכרי נצבת הינך נמי ונשל לנכר כשאין מוטל עליו לזוט דלון מריח נחמיה אמירה כלום ומיהו אמר ר"י דלא דמי לאומר לנכרי אכול נבלה דלא שייך חסם אמירה לנכרי שהשאלל עמנו יכול ליתן נבלה בפיו אלל הכא אותו דבר שאומר לנכרי לעשות הוא אינו יכול לעשות כמו לנשל או לחסום ומירושלמי דהוקין^ז גבי מחוקין ידי נכרים בצעמית דקארמ' וי"ל חרש זה טעמא ואנא נסיענא לה מינך חבר שפיעת אומר ר"י דלון ראייה

החם לפי שהתחיל כבר לחרוש מפני^א דרבי שלום: אבל הוא דאיסור לאו שרי. א"ע דבמס' מו"ק (דף י"ב) אמרינן דבשביעית^ב ותולו של מועד אסור אמירה לנכרי משום דשנת שמיטת^ג היא ונזרו אלו שנת: ד"ד ונ"ב^ד בשאלמות דרב אלא^ה מפרכ שהיו קושרין דינר בצים של בהמה בחוקה והנכרי גונג הדינר וחולש הכיס ומסרכו ולשון נגנזין להו לא משמע הכי שלא צאץ לגנוב רק הדינר: מחלפי

מה א ב מ"י פ"ג מ"ג מ"ל שריח הלכה ד ועי בהשעת ותימ' סמך לאין קפד טושי"ע ח"מ פ"י שלל עקיף ו עינן בה"ה: מ"ג ד מ"י שם הלכה ג טושי"ע שם ספוק ה: מ"ד מ"י שם ס"ד ה: מ"ה מ"י פ"ה מ"ה מ"ל תרומות הלכה כ: מ"ז מ"י פ"ו מ"ה מ"ל מעשר הלכה ג סמך עשן קלה: מ"ח מ"י פ"ו מ"ה מ"ל מעשר שני הלכה ג: מ"ט מ"י שם פ"ג הלכה ג: נ"א מ"י שם פ"ג הלכה ג: נ"ב מ"י פ"ג מ"ה מ"ל שריח הלכה ד ה: נ"ג מ"י פ"ה מ"ה מ"ל מעשר שני הלכה ג: נ"ד מ"י פ"ט מ"ה מ"ל מעשר הלכה ג סמך עשן קלה: נ"ה מ"י פ"ג מ"ה מ"ל שריח הלכה ד ה: נ"ו מ"י שם הלכה ג סמך לאין קפד טור ש"ע ח"מ פ"י שלל עקיף ו: נ"ז מ"י פ"ו מ"ה מ"ל שם הלכה א סמך לאין קה טושי"ע ח"מ פ"י ש טושי"ע ח"מ פ"י ש עקיף ו:

ליקוטי רש"י

מעשר פסון גבוה דוא. דכל היכא דלימיה למעשר לאו דדידי הוא אלל דנציה וכ"ק פ"ט: ואפילו משולחן גבוה הוא וקדושין כ"ד. מעשר פסון הדיוט הוא. יכול לקדש בו את האשה (נחמית פ"ג): שהקדמו בשב"ל. פירוש שהקדמו לתרומה גדולה (בב"ב ג'). בית פאני. מקום לפנים מן חומת העיר וזוין כירושלים ללל דכרוי (פסחים דף י"ד): חון לחומת הכר שפ"ח (נחמית פ"ג): פ"י שש"ח יומן כסן גדול שגור על הדמאי כטעה פסק עולה ערופה (דף מה). ופ"ה: אפסוד"ל נלע"ו (ב"ק פ"ג): ר"ה והתיר. למרקו (נחמית פ"ג): תורה. שורשים (ועינן כ"ו).

פטור, וכן להיפוך, אם יעמיד הקדירה בע"ש והבישול יהיה בשבת ג"כ פטור, והתולש עוקץ אחד שיש בו שתי גרוגרות, עשה במעשה אחד שתי מלאכות, שנתלשו שתי גרוגרות אבל מעשה התלישה היא אחת, והיא מעשה המותרת שהיה צריך לתלוש בשביל גרוגרת אחת הצריכה לחולה או לאוכל גפש ביו"ט, ובזה יש לחלק, בין הותרה לדחוייה, דבהותרה, נחשבת המעשה כאילו נעשית בחול, אף שגוף המלאכה נעשית ביו"ט, אבל בדחוייה, לא נחשבנה כאילו נעשית המעשה בחול, ולפי"ז, אם תלש ביו"ט עוקץ שיש בו שתי גרוגרות, האחת ראויה לאכילה, והאחרת אינה ראויה אלא לכלבים, מ"מ שרי מדאורייתא, כיון דמעשה התלישה הותרה, ולפירוש ראשון, בכה"ג אסור מדאורייתא.

מ"ט) והא דניחיימו ליה אגב אימיה, כתב שם הר"ן. דע"כ ע"י נכרי קאמר, דע"י ישראל אסור מדאורייתא, והקשה הגרעק"א, א"כ, מה תועלת יש בהא דניחיימו ליה אגב אימיה, כיון דע"י ישראל אסור מדאורייתא, ואי נימא דאמירה לנכרי מותרת משום מצות מילה, נחיימו ליה ע"י נכרי גם בלא אגב אימיה, ונראה דבאמירה לנכרי יש שני איסורין: א) דמדרבנן יש שליחות לנכרי לחומר, והמלאכה שעושה הנכרי, נחשבת על הישראל מטעם שליחות, ומה"ט, אפילו אמר לנכרי בחול שיעשה לו מלאכה בשבת, ג"כ אסור, ב) האמירה עצמה אסורה, ומשו"ה אם יצוה לנכרי בשבת שיעשה לו מלאכה בחול, ג"כ אסור, ואם מצוהו בשבת לעשות בשבת, יש בזה שני איסורין, והא דאסור משום רבויי בשיעורא, הוא על המלאכה, שנתבשלו מים יותר מצורך היולדת, אבל באמירה עצמה ליכא בה רבויי בשיעורא כלל, דכשמצוהו להעמיד הקדירה על האש, האמירה מותרת, וזהו החילוק, בין אגב אימיה או לא, דבלא אגב אימיה, יש בזה שני איסורין, איסור האמירה ואיסור המלאכה, אבל אגב אימיה, אין בו אלא איסור המלאכה ולא איסור האמירה, ומשו"ה מאכילין לו הקל, וצריך לעשות באופן שיתמעט האיסור, משני איסורין לאיסור אחד. נ) דף י"ח: תוד"ה כל חייבי וכו' דוקא למ"ד טבילה בזמנה מצוה. וקשה, דאפילו ידיו

זמן תלות החיוב בפועל, אבל סיבת החיוב היא ע"י המירוח, דהמירוח גורם שיתחייב בשעת ראית פני הבית, אלא דהר"ש ספ"ק דפאה כתב, אהא דתנן, דהפקר לאחר מירוח אינו פטור, דמיירי שמירח בבית, דכבר נתחייב במעשר. מ"ז) דף ט"ו. תוד"ה אלא בקשין וכו' והני כהני הואיל ואישתרי כלאים לגביהו לא ליחייבו בציצית. מכאן קשה, להסביר, דשריותא דכלאים בבגדי כהונה הוא מטעם עדל"ת, א"כ אין שום הבדל בין כהנים לישראלים, דעדל"ת הוא דין שוה בכל ישראל.

יום טוב

מח) דף י"ז. שיטת תוס' ורשב"א, ס"ק דחולין ט"ו, דריבויי בשיעורא אינו אלא מדרבנן, וצריך טעם, אמאי יהא מותר מדאורייתא, וכבר כתב הרמב"ם בפיה"מ, בנויר שהיה שותה יין כל היום דאינו חייב אלא אחת, דזה אינו אלא בדיני אדם אבל בדיני שמים חייב על כל אחת, וא"כ, אם החולה אינו צריך אלא גרוגרת אחת, והוא מוציא או תולש ומבשל שני גרוגרות כאחת, למה לא יתחייב בדיני שמים על השניה, ושמעתי הטעם, משום דכל חדא וחדא בפני עצמה מותרת, דכל חדא חזיא לחולה, ואיזה מהן תאסר, ולפי טעם זה, אם יבשל או יוציא שתי גרוגרות בכ"א, האחת ראויה לחולה, והאחרת אינה ראויה לו, ודאי אסור מדאורייתא, וכן המוציא ביו"ט אוכלין ואבנים בהוצאה אחת, לוקה על האבנים מדאורייתא וכן להיפוך, אם היו שתי גרוגרות בשני עוקצין, וכל חדא וחדא חזיא לחולה, ותלש שני העוקצין בב"א ג"כ שרי מדאורייתא, דאיזה מהן תאסר, וא"כ מה שהקשה הר"ן, בפ"ב דביצה, על שיטה זו מסוגיא דמנחות, ל"ק עיי"ש, אבל דעת הר"ן שם לחלק בין דחוייה להותרה, דבפיקו"נ בשבת אסור מדאורייתא, ובאוכל גפש ביו"ט שרי, ונראה, טעם חילוק זה, דבמלאכת שבת ישנה גוף המלאכה ומעשה המלאכה כגון במבשל, גוף המלאכה היא מה שמתבשל בשבת, ומעשה המלאכה היא העמדת הקדירה על האש, ואם יעמיד הקדירה בשבת וגמר הבישול יהיה בחול

ש"ס נצנה באיסור על ידי גוים וכן להחמיר שלא יכנסו בו ושם (ד"ה ומ"ש ואפילו נצנה) יתבאר בס"ד וכחצו רבינו גבי מול המועד משום דמשם נלמד להיכא נצנה באיסור נצנה דנכון להחמיר דכל שכן הוא: **כתב** סמ"ג צמזמות לא תעשה סימן ע"ה (כד ר"ש ע"ה) מניח צמזמולתא (כא פרשה ט) כל מלאכה לא יעשה נהם לא תעשה אהה ולא יעשה חצירך ולא יעשה הגוי מלאכתך משמע מאכאן שאסור לישראל להניח לגוי לעשות מלאכתו בין ביום טוב בין בשבת דאורייתא אבל אם מסר לו הישראל [המלאכה] מערב שבת מותר ובלבד שיהיה ציטו של גוי כאשר ציארנו בהלכות שבת (י"ט ע"ג) אמנם י"ל שהיא אסמכתא

סימן רמה

פרטי רמ"ו דינים המביארים בזה הסימן

[א,ה] ישראל וגוי שקבלו שדה או תנור בשותפות או שלקח ישראל משכון מגוי: המשחתך עם הגוי במלאכה או בסחורה: [ז] הנותן מעות לגוי להתעסק בהם:

א (א) ישראל וגוי (ב) [א] שקבלו שדה [ב] בשותפות **לא יאמר ישראל לגוי (ג) טול אתה חלקך בשבת**

רמה א ישראל וגוי שקבלו שדה בשותפות וכו'. צרימא סוף פרק קמא דע"ז ופירש רש"י שקבלו שדה באריסות מצעל הבית ומשקיבלה הוטלה על שניהם לעסוק בה יחד לא יאמר ישראל טול אתה חלקך בשבת לפי שנעשה שלוחו על חצי היום המוטל עליו עכ"ל וכחז בנספר התרומה סימן קמ"ז והכי מניח בחוספתא דדמאי (פ"ו ה"ג) הביאו המוספות (כב ד"ה לא יאמר) והר"ן סוף פ"ק דע"ז (ו: ד"ה ומהא) (וה"ה) [ד"ה] ישראל וגוי שלקחו שדה בשותפות והוטלה המלאכה על שניהם לא יאמר הישראל לגוי תעמול לזרוע ולתרוש בשבת ותטול בשעת ציירה או בשעת קצירה כנגד עמלך של שבת

ואני או שלוחי נטריח לעשות כן בחול כדי ליטול בשעת קצירה או ציירה כנגד יום שלי דנראה כאילו אמר הישראל לגוי גם עלי לטרוח חצי שבת כמותך טרח אותו חצי היום בעצורי ואני אטרח חצי יום של מול בעצורך והוי ליה כמו (שכר) [שכיר] שבת ושלוחו של ישראל דאסור משום דאמירה לגוי שבת א' ואפילו לא אמר כן בפירוש אלא כשבאין להצבון אומר לגוי אחר זמן כמה ימי שבתם עבדתי ונטלת כנגדך בשעת קצירה וציירה ואני אטול גם כן כנגדך בשעת קצירה וציירה מנין ימות החול שבדמי אני לבדי אפילו הכי אסור אף על פי שמתחלה עבד הגוי בשבת קחם ולא זווה ישראל שיעבוד הוא לבדו בשבת והוא יעבוד לבדו יום אחד כנגדו בחול מכל מקום גלי דעתיה עכשיו שהגוי היה שלוחו מעיקרא עכ"ל: **כתב** הר"ן סוף פרק קמא דע"ז בשם הראב"ד ומציאו ב"י (ד"ה ועל ואם צאו להשנות) דאם צאו להשנות אהתנו מעיקרא קאי כלומר אף על פי שהתנו אס אחר כך יצאו להשנות והתא חלוקתן שזה אסור דכיון שבאו להשנות אשתכח דמעיקרא הערמה נעלמא הוה עכ"ל פירוש אף על גב דהתנו מעיקרא דשבת הוא בחלקו דגוי ויום אחד בשבת בחלקו של ישראל דשרי היינו דוקא אס לא יצאו להשנות אלא השבת הוא דגוי אס מרובה אס מועט כל דהוי ומקבל גוי על נפשיה דאי לא אהה ליה בשבת אלא דבר מועט לא יהא מתעבד עמו אבל אס צאו להשנות דאי"ל אס שקלת בחדא בשבתא מאה זוזי ואנא שקליה בשבת ז' זוז מלא ליה וכל שכן אס הישראל תצדעו לגוי צהכי השתא ודאי איגלאי מילתא דהא דהתנו מעיקרא הערמה הוא ואסור וכן כתב הגאון רב שריה כמו שכתוב בתשובת הגאונים הביאו ב"י (ד' ד"ה ו"ל חשונה): **וגר"א** לפע"ד דאף לפירוש רש"י והסקמת הפוסקים דהאי ואם צאו להשנות לאו אהתנו מעיקרא קאי משום דהתנו מעיקרא אפילו צאו להשנות נמי שרי היינו דוקא אס צאו להשנות כדפירש רש"י וכל המפרשים אחיו דהיינו שבאו להשנות לאחר זמן לומר כמה ימי שבת נעלת אהה ואני אטול כנגדן ימי החול התם הוא דשרי כיון דהתנו כן מעיקרא שיעול

כלומר תעמול לזרוע ולתרוש בשבת ואני או שלוחי נטריח לעשות כן בחול כדי ליטול בשעת קצירה או ציירה כנגד יום שלי [ג] כן פירש ספר התרומה (ס' קמז) וכן משמע מדברי רש"י. וכחז עוד בנספר התרומה אבל אס הגוי נכנס בשדה לתרוש ולזרוע חלקו של ישראל למחצה לשליש ולרביע מותר דאריסותיה קא עביד ופשוט

נעלמא ש"ס הימה מן התורה לא היו חכמים מתיירין לעשותה אף ציטו של גוי ואף (תסרה מעשה) [מסרה מע"ש] ולשון לא יעשה הכתוב צמורה מוכיח קמא שהיא דרשה גמורה לא עכ"ל: **ד** **כתוב** בנספר תורת האדם (עיני אצלות עמוד קעב) על ה"ל דאמר שמואל מקבלי קיבולת בחוך החסום אסור דהוא הדין למטלטלין כגון ספינה הידועה לישראל דמלאכה פרהסיא היא אסור:

רמה ו פרטי רמ"ו דינים המביארים בזה הסימן

[ג] ישראל וגוי שקבלו שדה סתם ולא התנו אם יש תקון לדבר: [א,ב] ישראל וגוי שלקחו רחיים של מים: תנור של ישראל שנתנו לאופה גוי וזה נוטל כך ימים והלה נוטל כך ימים כנגדו: [ה,ב] אם מותר ליתן לגוי מלבושים למכור בשבת: [ד,א] מרחץ שלקחו ישראל וגוי בשותפות: [ו] אם אפו גוים בתנורו של ישראל בעל כרחו שכרו אסור: חלופי שכר שבת אסור: ישראל וגוי שקבלו עשיית מטבע מהמלך: ישראל וגוי השותפים בבהמה: תקון לישראל שהשכיר שוריים לגוי וחורש בהם בשבת:

א (א) ישראל וגוי שקבלו שדה בשותפות וכו'. צרימא דעבודה זרה (כב) ישראל וגוי שקבלו שדה בשותפות לא יאמר ישראל לגוי טול חלקך בשבת ואני בחול ואם התנו מתחלה מותר ואם צאו להשנות אסור. כלומר דלא דמי למשכיר שדהו לגוי דשרי דהתם כל עבודת השדה עליה דגוי רמיא אבל הכא אישראל נמי רמיא שהרי השדה של שניהם הוא והוי מעמיד פועל במקומו שיעשה מלאכתו בשבת והוא יעשה במקומו למחר הילכך אסור כשלא התנו ואם התנו מותר משום דכיון דמעיקרא התנו ה"ל כאילו אין לישראל חלק בשדה כלל ביום השבת אלא כולו של גוי בשבת וכולו של ישראל ביום החול וממלא שלח הוטלה מלאכה שבת על ישראל כלל מאחר שאין השדה שלו ביום ההוא. וזהו שפירש רש"י ו"ל שקבלו שדה באריסות [מצנעה"ב] ומשקיבלה הוטלה על שניהם לעסוק בה יחד לא יאמר ישראל טול חלקך בשבת, לפי שנעשה שלוחו על חצי היום המוטל עליו: ואם התנו מתחלה, קודם שהוטלה עליו: מותר, דהא לא קבל עליה ישראל עבודה בשבת ואין הגוי שלוחו עכ"ל: **וגר"א**

פרישה

רמה (א) שקבלו שדה בשותפות וכו'. פירש רש"י קבלו שדה באריסות נמלא דאישראל נמי רמיא והוי הוא כאילו מעמיד פועל במקומו שיעשה מלאכתו בעדו נחלי יום השבת והוא יעשה בעדו נחלי יום למחר הילכך אסור דמי למשכיר שדהו שכל המלאכה אאריס רמיא ועיין בדרישה: (ג) **טול אתה חלקך בשבת**. כלומר תעמול לזרוע ולתרוש

בשבת ותטול בשעת קצירה או ציירה כנגד עמלך שבת ואני או שלוחי נטריח לעשות כן בחול כדי ליטול בשעת קצירה או ציירה כנגד יום שלי כן פירש ספר התרומה וכן משמע מדברי רש"י, ב"י. ונראה דר"ל טול אתה כפי עבודתך בשבת ואני כפי עבודתי ביום א' ונפקא מינה דאם אחד מהן לא עשה

חדושי מהר"ח והגהות

רמה [א] פשוט הוא דהוא הדין כשהישראל והגוי קנו יחד בשותפות ולא נקט שקיבלו אלא משום דאריסות (ס' קמז) וכן משמע מדברי רש"י. וכחז עוד בנספר התרומה אבל אס הגוי נכנס בשדה לתרוש ולזרוע חלקו של ישראל למחצה לשליש ולרביע מותר דאריסותיה קא עביד ופשוט

הגהות והערות

[א] עיין טו"ז סי' רמ"ג סק"ג ובמשבצות זהב שם: **רמה** [א] עכ"ל ספר התרומה שם, ומכאן ואילך הוא תוספת ביאור: